

Norvegija gali didžiuotis savo sūnumis:
Henriku Ibsenu, Edvardu Munchu ir geriausių trilerių rašytoju Jo Nesbo.
NEW YORK TIMES

Jo Nesbø

Sniego Senis

baltos lankos

J O N E S B Ø

SNIEGO SENIS

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Rakauskaitė

baltos lankos

UDK 821.113.5-31
Ne-154

Versta iš:
Jo Nesbø, *Snømannen*,
H. Aschehoug & Co.
(W. Nygaard), 2007

Trečioji laida

Redagavo
Dalia Kižlienė

Maketavo
Eglė Jurkūnaitė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Ši leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama ši kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISSN 2029-2597
ISBN 978-9955-23-892-8

Copyright © Jo Nesbø, 2007
Published by agreement with
Salomonsson Agency
© Giedrė Rakauskaitė, vertimas į
lietuvių kalbą, 2013, 2016, 2018
© Baltų lankų leidyba, 2018

Haris sėdėjo ant baro kėdės „Palace Grill“ restorane ir skaitė plakatus ant sienų: geraširdiškus priminimus lankytojams: neprašyti duoti skolon, nešaudyti į pianistą, *Be good or be gone* – elgtis gražiai arba eiti lauk. Buvo ankstyvas vakaras, lankytojų nedaug – tik dvi merginos, sėdinčios prie staliuko ir maigančios savo mobiliųjų telefonų mygtukus, ir du strėlytes į taikinius mėtantys vaikinukai, išlavinę puikią laikyseną ir judesius, bet demonstruojantys nuviliančius rezultatus. Dolė Parton, kuri, Hario žiniomis, vėl susilaukė kritikų pagyrų dėl geros kantri muzikos, graudžiai plyšojo iš garsiakalbių nosiniu balsu su pietų akcentu. Haris vėl užmetė akį į laikrodį ir būtų kirtęs lažybų, kad Raketė Faukė pasirodys tarpduryje lygiai septynios po aštuonių. Kaip visada, prieš ją pamatydamas jautė rusenančią įtampą. Tikino pats save, kad tai tėra reakcija į aplinkybes – išgirdę signalą, skelbiantį apie maistą, Pavlovo šunys irgi imdavo seilėtis net ir tada, kai skanėstų negaudavo. O šį vakarą jie skanėstų negaus. Tuo norima pasakyti, jie gaus *tiktai* skanėstų. Ir malonų pokalbį apie jų susikurtus gyvenimus. Arba veikiau apie gyvenimą, kurį susikūrė ji. Ir apie Olegą, jos sūnų, kurio susilaukė su buvusiu sutuoktiniu rusu tada, kai dirbo Norvegijos ambasadoje Maskvoje. Uždaros ilgesingos prigimties berniuką, į kurio širdį Hariui pavyko rasti kelią. Ilgainiui juodu susikūrė ryšį, kuris daugeliu prasmių buvo stipresnis nei tas, kurį Olegas puoselėjo su tikroju tėvu. O kai galiausiai Raketė neištvėrė ir Harį paliko, jis nebežinojo, kuris praradimas didesnis. Bet dabar suprato. Mat laikrodis rodė septynias po aštuonių, o tarpduryje tiesia nugara stovėjo ji: kadaise stuburo išlinkimą ties strėnomis jis galėjo jausti savo pirštų galiukais, o aukštus skruostikaulius po liepsnojančia oda galėjo glausti prie savųjų. Haris tikėjosi, kad ji neatrodys taip gerai, tokia *laiminga*.

Ji priėjo ir prisiglaudė skruostu. Haris pasistengė atšlyti pirmas.

– Į ką žiūri? – paklausė Raketė, sagstydamasi apsiaustą.

– Pati žinai, – atsakė Haris ir susivokė, kad pirmiausia jam reikėjo kostelėti.

Ji tyliai nusijuokė, ir tas juokas paveikė kaip pirmasis „Jim Beam“ gurkšnis: Haris sušilo ir atsipalaidavo.

– Nereikia, – tarė ji.

Jis tiksliai žinojo, ką reiškia jos „nereikia“. Nepradėk, nedaryk gėdos, ten mes neisime. Ji pasakė tai tyliai, beveik negirdimai, bet vis tiek nuskambėjo kaip antausio pliaukštelėjimas.

– Tu liesas, – pareiškė ji.

– Visi taip sako.

– Staliukas?..

– Padavėjas ateis ir mus palydės.

Ji įsitaisė ant kėdės priešais ir užsisakė aperityvo. Žinoma, „Campari“. Haris vadino ją Košenile – dėl iš šio vabzdžio išgaunamo pigmento, suteikiančio sodriam saldžiam vynui būdingą spalvą. Ir dėl to, kad jai patiko vilkėti ryškiai raudonais drabužiais. Pati Raketė sakydavo, kad naudoja raudoną kaip išpėjamąją spalvą – kaip ir gyvūnai, kurie ryškiomis spalvomis išpėja, jog nuo jų reikia laikytis atokiai.

Haris užsisakė kolos.

– Kodėl tu sulysai? – paklausė ji.

– Dėl pelėsio.

– Ką?

– Turbūt jis mane sugraužė. Smegenis, akis, plaučius, susitelkimą. Išsiurbė mano spalvas ir atmintį. Pelėsis plinta, o aš nykstu. Jis virto manimi, o aš juo.

– Ką tu paistai? – pertraukė ji, nutaisiusi veido išraišką, bylojančią apie pasišlykštėjimą, bet moters akyse Haris išvelgė šypseną. Jai patiko, kai jis kalbėdavo, net jei pabirdavo tik žodžių kratynys. Jis papasakojo apie pelėsio ataką bute.

– O kaip sekasi jums? – pasiteiravo Haris.

– Puikiai. Man viskas gerai. Olegui sekasi. Tik berniukas ilgisi tavęs.

– Ar jis taip sakė?

– Žinai, kad jis apie tai kalba. Žinai, tau reikėtų kiek labiau domėtis vaiko gyvenimu.

– Man? – Haris pažvelgė į ją tarsi nukritęs iš dangaus. – Juk ne aš pasirinkau.

– Tikrai? – paklausė ji ir paėmė iš barmeno gėrimą. – Tai, kad nesame kartu, nereiškia, kad Olegas neužmezgęs su tavimi ryšio, kuris svarbus jums abiem. Judu abu sunkiai prisirišate prie žmonių, tad turėtumėte branginti tuos, kuriems atsirado vietos jūsų gyvenime.

Haris siurbtelėjo kolas.

– Kaip Olegui sekasi su tavo daktaru?

– Jis vardu Matijas, – tarė Raketė ir atsiduso. – Jie stengiasi. Jie... skirtingi. Matijas rodo geranoriškumą, bet Olegas nepadedą.

Haris pajuto saldų pasitenkinimo dilgtelėjimą.

– Matijas labai daug dirba.

– Maniau, kad tau nepatinka, kai tavo vyrai dirba, – pareiškė Haris ir iškart pasigailėjo.

Bet, užuot pyktelėjusi, Raketė liūdnam atsiduso:

– Tu nedirbai, Hari, tu buvai apsėstas. Tu *buvai* tavasis darbas. O tai, kas tave gena, nėra meilė arba atsakomybės jausmas. Arba solidarumas. Net ir ne asmeninės ambicijos. Tik pyktis. Ir keršto troškimas. Taip negerai, Hari, neturėtų taip būti. Juk žinai, kas nutiko.

Taip, pagalvojo Haris. Užkratui leidau ateiti ir į tavo namus.

Jis kostelėjo:

– O tavo daktarą skatina... teisingi dalykai?

– Naktimis Matijas vis dar budi traumatologiniame punkte. Savanoriškai. Taip pat turi visą etatą Anatomijos institute ir skaito paskaitas.

– Dar yra kraujo donoras ir organizacijos „Tarptautinė amnestija“ narys.

Ji atsiduso:

– Minusinė kraujo grupė B labai reta, Hari. O tu irgi paliaikai amnestiją, juk žinau.

Ji suko stiklinę su gėrimu ir oranžiniu plastikiniu pagaliuku, kurio viršų puošė žirgo atvaizdas. Raudonas skystis skalo vo ledo gabalėlius. Košenilė.

– Hari? – prabilo ji.

Kažkas jos balse privertė ją įsitempti.

– Matijas ir aš ketiname pradėti gyventi drauge. Po Kalėdų.

– Taip greitai? – Haris perbraukė liežuviu gomurį, tikėdamasis rasti ten kiek drėgmės. – Jūs pažįstami tik metai.

– Pusantrų. Vasarą ketiname susituokti.

*

Magnusas Skarė spoksojo į šiltą vandenį, tekantį jo rankomis ir kliokiantį žemyn į praustuvą. Praustuve pradingdavo. Ne. Niekas niekur nepradingdavo, vanduo tik patekdavo į kitą vietą. Kaip ir tie žmonės, apie kuriuos pastarosiomis savaitėmis jam teko rinkti informaciją. Haris paprašė. Pasakė, kad ten gali kas nors slypėti. Ir kad tikisi Magnuso ataskaitos iki savaitgalio. Tai reiškė, kad jam teks dirbti viršvalandžius. Net jei ir buvo žinoma, kad Haris paskirdavo tokių užduočių vien tam, kad šiais tingiais laikais palaikytų jų veiklumą. O maža uniformuotų berniukų grupelė iš kriminalinės policijos, tirianti dingusiųjų be žinios atvejus, atsisakė knistis po senas bylas, jiems iki kaklo pakako naujų.

Ištuštėjusiu koridoriumi grįždamas į kabinetą, Magnusas pastebėjo praviras duris. Jis žinojo, kad kabinetą uždarė, o laikrodis rodė po devynių, taigi valytojai jau seniausiai buvo

baigę darbą. Prieš dvejus metus jiems teko susidurti su vagystėmis iš kabinetų. Magnusas Skarė smarkiai stumtelėjo duris.

Katrina Brat stovėjo kabineto viduryje ir atsisuko į Magnusą, kilstelėdama antakį, tarsi tai jis būtų įsibrovęs į jos darbo vietą. Tada vėl atsuko jam nugarą.

– Tik norėjau pamatyti, – tarė ji, apžvelgdama sienas.

– Pamatyti ką? – Skarė apsidairė. Jo kabinetas niekuo nesiskyrė nuo kitų, tik neturėjo lango.

– Tai buvo jo kabinetas, ar ne?

Skarė suraukė kaktą.

– Ką turi omeny?

– Hūlę. Visus tuos metus čia buvo jo kabinetas. Ir tada, kai tyrė serijines žmogžudystes Australijoje?

Skarė patraukė pečiais.

– Manau, kad taip, o kodėl klausi?

Katrina Brat perbraukė delnu stalo paviršių.

– Kodėl jis pakeitė kabinetą?

Magnusas apėjo moterį ir šleptelėjo į biuro kėdę.

– Šita patalpa neturi lango. Be to, jis juk inspektorius.

– Pirma jis dalijosi šiuo kabinetu su Elena Jelten, o pas-kui – su Džeku Halvorsenu? – tikslinosi Katrina Brat. – Ir abu buvo nužudyti.

Magnusas Skarė sunėrė rankas už galvos. Naujoji darbuotoja galėjo pasigirti aukštu lygiu. Buvo viena ar dviem lygomis aukščiau už jį. Jis spėjo, kad pareigūnės vyras yra koks nors viršininkas ir turi pinigų. Jos kostiumėlis atrodė prabangiai. Bet geriau išsižiūrėjęs į moterį tarsi įžvelgdavai kažkokią kliudą. Grožio kliudą, kurios Skarė negalėjo iki galo perprasti.

– Ar manai, kad jis persikėlė kitur, nes girdėjo jų balsus? – pasiteiravo Brat ir ėmėsi studijuoti ant sienos kabantį Norvegijos žemėlapi, kuriame Skarė apibrėžė visų nuo 1980 metų rytinėje šalies dalyje be žinios dingusių asmenų gyvenamąsias vietas.

Skarė nusijuokė ir neatsakė. Jos liemu buvo lieknas, o nu-
gara – išlenkta. Jis žinojo, kad ji nutuokia, jog yra apžiūrinė-
jama.

– Koks jis iš tikrųjų? – paklausė ji.

– Kodėl domiesi?

– Manau, kad domisi visi, ką tik gavę naują šefą.

Ji buvo teisi. Tiesiog Magnusas Skarė niekada negalvojo
apie Hari Hülę kaip apie šefą. Ne visai taip. Tiesa, jis paskir-
davo jiems užduočių ir vadovavo tyrimams, bet, išskyrus tai,
tiesiog norėjo, kad visi pasitrauktų jam iš kelio.

– Jis toks, kaip apie jį ir kalbama, – atsakė Skarė.

Ji patraukė pečiais.

– Taip, girdėjau apie piktnaudžiavimą alkoholiu. Ir kad iš-
aiškino bendradarbio nusikaltimus. Kad visi vadovai norėjo jį
atleisti, bet jį apsaugojo tuometinis VPI.

– Bjarnė Meleris, – patikslino Skarė ir įsistebeilijo į žemė-
lapį, į apibrėžimus netoli Bergeno. Prieš pradingdamas Mele-
ris paskutinį kartą pastebėtas tenai.

– Ir kad žmonėms šiame pastate nelabai patinka, kad ži-
niasklaida pavertė jį kažkokia popžvaigžde.

Skarė iščiulpė apatinę lūpą.

– Hülė yra velniškai geras tyrėjas. Man to gana.

– Tau jis patinka? – paklausė Brat.

Skarė nusišiepė. Ji atsigrėžė ir įsmeigė į jį žvilgsnį.

– Patinka, nepatinka, – atsiliepė jis. – Nepasakyčiau nei
vienaip, nei kitaip.

Jis stumtelėjo kėdę atgal, užsikėlė kojas ant stalo, pasiražė
ir nusižiovavo.

– Ką veiki taip vėlai vakare? – pamėgino jis paimiti viršų.
Juk ji tebuvo žemesnio rango tyrėja. Ir dar naujokė.

Bet Katrina Brat tiesiog šyptelėjo, tarsi jis būtų pasakęs ką
nors juokingo, žengė pro duris ir pranyko.

Dingo. Labai laiku. Skarė nusikeikė, išsitiesė kėdėje ir vėl
įjungė kompiuterį.

Haris nubudo, liko aukštiekninkas tįsoti lovoje ir spoksojo į lubas. Kaip ilgai miegojo? Jis pasisuko ir žvilgtelėjo į laikrodį ant spintelės prie lovos. Be penkiolikos keturios. Vakarienė buvo tikra kančia. Jis žvelgė Rakelei į burną, kuri dėliojo žodžius, gėrė vyną, kramtė mėsą ir draskė jį į gabalėlius, pareikšdama, kad ji su Matiju ketina keletą metų praleisti Botsvanoje, kur valdžia pradėjo puikią kampaniją prieš ŽIV, tačiau trūksta gydytojų. Paklausė, ar jis su kuo nors susitikinėja. O jis atsakė, kad matosi su vaikystės draugais Eisteinu ir Treskumi. Pirmasis buvo alkoholikas, taksi vairuojantis kompiuterių austruolis, kitas buvo prasigėręs lošėjas, galėjęs tapti pasauliniu pokerio meistru, jei tik būtų mokėjęs žaisdamas taip valdyti savo veidą, kaip mokėjo skaityti kitų lošiančiųjų fizionomijas. Haris netgi pradėjo porinti apie visišką Treskaus nesėkmę Las Vegase vykusiame pasaulio čempionate, bet laiku prisiminė, kad apie tai jau pasakojo. O tai, kad matosi su jais, buvo melas. Jis nesusitikinėjo su niekuo.

Haris matė, kaip prie gretimo staliuko padavėjas pila į taurės alkoholį ir vieną pašėlusią akimirką norėjo išplėšti butelį jam iš rankų ir susiversti į gerklę. Užuoat taip padaręs, sutiko nusivesti Olegą į vienos grupės koncertą, kurį berniukas nepaprastai troško pamatyti. „Slipknot“. Haris nutarė nepasakoti Rakelei, į kokio tipo grupės koncertą ji ketina leisti savo sūnų, nes jam ir pačiam knietėjo pamatyti „Slipknot“ pasirodymą. Nors grupės, būtinai imituojančios priešmirtinį gargaliavimą, naudojančios satanizmo simbolius ir dideliu greičiu mušančios stambius būgnus, jam kėlė juoką, „Slipknot“, tiesą pasakius, buvo gana įdomi.

Haris nusimetė antklodę, nuėjo į virtuvę, palaukė, kol vanduo iš čiaupo nutekės ir atšals, pakišo rieškučias ir atsigėrė. Jis visada manė, kad vanduo skanesnis, kai juo mėgaujiesi šitaip: iš savos saujos, nuo savos odos. Tada staiga šliukštelėjo van-

denį į kriauklę ir įsistebeilijo į juodą sieną. Ar kažką pamatė? Ten kažkas sujudėjo? Ne, niekas, tiesiog pats judesys – tarsi nematoma banga po vandeniu, nuskalaujanti jūrų žoles. Negyvus plaušus, tokius plonyčius pirštus, kad nė neižiūrėsi. Sporas, kurios pakyla nuo menkiausio oro virptelėjimo, nusėda naujose vietose, ima maitintis ir siurbti. Haris įjungė radiją svetainėje. Jau nuspręsta. Džordžas Volkeris Bušas mėgausis dar viena kadencija Baltuosiuose rūmuose.

Haris grįžo į lovą ir ant galvos užsitraukė antklodę.

*

Jonas prabudo nuo kažkokio garso ir nuo veido nusitraukė antklodę. Bent jau pamanė, kad kažką išgirdo. Traškesį, tarsi sekmadienio ryto tyloje tarp vilų po padais gurgždėtų lipnus sniegas. Turbūt prisisapnavo. Nors miegai išsisklaidė, jis vėl užmerkė akis. Tuomet išniro sapno nuotrupos. Priešais jį stovėjo sustingęs ir nebylus tėvas, jo akinių stiklai blykčiojo, dėl to jų paviršius atrodė aptrauktas ledu ir nepermatomas.

Greičiausiai tai buvo košmaras, nes Jonas išsigando. Jis vėl pramerkė akis ir pamatė, kad vėjo varpeliai siūbuoja. Tada šoko iš lovos, atplėšė duris ir pasileido koridoriumi. Prie laiptų prisivertė nepažvelgti žemyn į iki pat pirmo aukšto tįstančią tamsą ir nesustojo, kol nepasiekė tėvų miegamojo ir tylutėliai nenuspaudė durų rankenos. Tada prisiminė, kad tėvas išvažiavęs, o mamą jis ir taip pažadins. Įsliūkino vidun. Balkšvas mėnulio kvadratas plytėjo ant grindų iki pat nepaliestos dvigulės lovos. Priešais jį švytėjo žadintuvo skaičiai. 01.11. Kurį laiką Jonas stovėjo sutrikęs.

Tada vėl išėjo į koridorių. Nutykino iki laiptinės. Iki tamsos, kuri tiesiog plytėjo ant laiptų ir jo laukė kaip didelė juoda properša. Iš apačios neatsklido nė garso.

– Mama!

Kai ataidinčiame trumpame šūksnyje išgirdo savo baime, iš karto pasigailėjo. Nes dabar ir *ji* apie tai žinojo. Tamsa.

Atsakymo nebuvo.

Jonas nurijo. Tada ėmė lipti laiptais žemyn.

Ant trečio laiptelio padais pajuto kažką drėgno. Kaip ir ant šešto. Ir ant aštunto. Tarsi kažkas būtų lipęs su šlapiais batais. Arba šlapiomis pėdomis.

Svetainėje degė šviesa, bet mamos nebuvo matyti. Jonas nupėdino iki lango pažvelgti į Bendiksenų namus: kartais mama lankydavosi pas Ebą. Bet visi langai buvo tamsūs.

Jis nužingsniavo iki virtuvės, prie telefono, sėkmingai laikė mintis užgniaužtas ir neįsileido tamsos. Surinko mamos mobiliojo numerį. Ir, išgirdęs jos lipšną balsą, pajuto nubundant džiugesį. Bet nuskambėjo prašymas palikti savo telefono numerį ir linkėjimas gerai praleisti dieną.

O juk buvo ne diena, bet naktis.

Prieangyje Jonas įsispyrė į didelius tėvo batus, ant pižamos apsilviko pašiltintą striukę ir išėjo į lauką. Mama sakė, kad kitą dieną sniegas nutirps, bet vis dar buvo šalta, o nestiprus vėjas šnabždėjo ir niurnėjo ąžuole prie vartų. Nuo Bendiksenų namo Joną skyrė ne daugiau kaip šimtas metrų, o pakeliui, laimei, stovėjo du žibintų stulpai. Ji tikriausiai ten. Jonas pažvelgė kairėn ir dešinėn, tarsi norėdamas įsitikinti, kad nematyti nieko, kas galėtų jį sulaikyti. Tada jo akys užkliuvo už sniego senio. Kaip ir anksčiau, jis stūksojo ten, atsisukęs į namą, užlietas šaltos mėnulio šviesos. Vis tiek atrodė kažkaip kitaip, buvo kažkoks beveik žmogiškas, pažįstamas. Vaikas nužvelgė Bendiksenų namą. Nutarė bėgti. Bet to nepadare. Liko stovėti ir jautė jį košiantį nedrąsų šaltą vėją. Vėl lėtai atsisuko į sniego senį. Mat pagaliau suvokė, kas yra kitaip, kodėl senis atrodo toks pažįstamas. Jis buvo apvyniotas drabužiu. Rožiniu šaliku. Kurį Jonas padovanojo mamai Kalėdų proga.

Vidudienį sniegas Oslo centre ištirpo. Bet Hofo rajone, abipus kelio, kuriuo važiavo Haris ir Katrina Brat, jis vis dar plytėjo išdrikęs dėmėmis. Per radiją Maiklas Staipas dainavo apie nuojautą, nerimastingumą ir berniuką šulinyje. Tylaus prabangių namų rajono gilumoje, dar tylesnėje gatvėje, Haris parodė į blizgų sidabrinės spalvos „Toyota Corolla“ automobilį, stovintį prie pat tvoros.

– Skarės automobilis. Sustok už jo.

Namas buvo didelis, geltonos spalvos. Per didelis trijų asmenų šeima, galvojo Haris, jiems žingsniuojant akmenėliais pabarstytu takeliu. Aplink juos varvėjo ir tirpo sniegas. Sode dunksojo kiek pakrypęs sniego senis, kurio ateities perspektyvos nebuvo labai džiuginančios.

Duris atidarė Skarė. Haris pasilenkė ir patyrinėjo užraktą.

– Įsilaužimo žymių niekur neaptikta, – pranešė Skarė.

Pareigūnas nusivedė juos į svetainę, kur ant grindų nugara į juos sėdėjo berniukas ir per televizorių žiūrėjo filmukus. Nuo sofos pakilo moteris, ištiesė Hariui ranką ir prisistatė kaip Eba Bendiksen, kaimynė.

– Birtė niekada nėra iškrėtusi nieko panašaus, – kalbėjo ji. – Bent jau kiek ją pažįstu.

– O kiek ją pažįstate? – pasiteiravo Haris ir apsidairė.

Priešais televizorių stovėjo stambūs gremėzdiški odiniai baldai ir aštuonkampis kavos staliukas tamsintu stiklu. Pliecinės apskrito valgomojo stalo kojos buvo dailios ir elegantiškos, tokios, kokios, jo žiniomis, patiktų Rakelei. Ant sienų kabėjo du paveikslai, abiejuose – į banko vadovus panašūs vyrai, žvelgiantys rūsčiai ir autoritetingai. Šalia jų – vėlgi tokio tipo modernistinis abstraktusis menas, kuris jau spėjo atgyventi ir vėl pavirsti šiuolaikiniu.

– Dešimt metų, – atsakė Eba Bendiksen. – Mes įsikraustėme į namą kitoje kelio pusėje kaip tik gimus Jonui, – ji linktelėjo berniuko pusėn, o šis vis dar sustingęs sėdėjo ir stebėdamas į lekiančius paukščius ir sproginėjančius prerijų vilkus.

– Jūs ir iškvietėte policiją?

– Taip.

– Berniukas paskambino prie durų maždaug penkiolika po pirmos, – pranešė Skarė ir užmetė akį į užrašus. – Patruliai užregistravo skambutį pirmą trisdešimt.

– Mano vyras, aš ir Jonas sugrižome ir pirmiausia apieškujome namą, – aiškino Eba Bendiksen.

– Kur ieškojote? – paklausė Haris.

– Rūsyje. Vonios kambaryje. Garaže. Visur. Juk labai keista, kad kas šitaip pasprunka.

– Pasprunka?

– Dingsta. Išgaruoja. Policininkas, su kuriuo kalbėjau telefonu, paklausė, ar galėčiau pasirūpinti Jonu, ir paragino paskambinti visiems Birtės pažįstamiems, pas kuriuos ji galėtų būti. Ir, sulaukus rytojaus, pasidomėti, ar Birtė pasirodė darbe. Jis tvirtino, kad aštuoniais iš dešimties tokių atvejų asmuo atsiranda per kelias valandas. Bandėme susisiekti su Filipu...

– Vyrų, – įsiterpė Skarė. – Jis skaitė paskaitą Bergene. Kažkokios srities profesorius.

– Fizikas, – Eba Bendiksen šyptelėjo. – Bet jo mobilusis telefonas buvo išjungtas. O mes nežinojome, kokiam viešbutyje jis nakvoja.

– Šį rytą su juo susisiektą Bergene, – pranešė Skarė. – Jis netrukus bus čia.

– Taip, dėkui Dievui, – tarė Eba. – Kai ryte paskambinome į Birtės darbo vietą ir sužinojome, kad reikiamu laiku ji nepasirodė, susisiekėme su jumis.

Skarė patvirtindamas linktelėjo. Haris davė ženklą, kad Skarė gali tęsti pokalbį su Eba Bendiksen, nuėjo prie televizoro

riaus ir įsitaisė ant grindų šalia berniuko. Ekране prerijų vilkas padegė iš dinamito ryšulio kyšančią virvelę.

– Labas, Jonai. Mano vardas Haris. Ar tas kitas policininkas tau papasakojo, kad bylos kaip šita beveik visada baigiasi gerai? Kad dingusieji atsiranda patys?

Berniukas papurtė galvą.

– Bet taip ir būna, – tvirtino Haris. – Jei paspėliotum, kaip manai, kur dabar tavo mama?

Berniukas patraukė pečiais:

– Nežinau, kur ji.

– Žinau, kad nežinai, Jonai, šiuo metu niekas iš mūsų nežino. Bet kokia vieta tau pirmiausia šauna į galvą, jei jos nėra čia arba darbe? Negalvok apie tai, įmanoma tai ar ne.

Berniukas neatsakė, tiesiog stebeilijo į prerijų vilką, veltui bandantį nusikratyti dinamito ryšulėlio, priskretusio jam prie letenos.

– Ar yra koks namelis ar kas nors panašaus, ar vieta, į kurią paprastai važiuojate?

Jonas papurtė galvą.

– Kokia ypatinga vieta, kur ji nuvažiuotų, jei norėtų pabūti viena?

– Ji nenori būti viena, – paprieštaravo Jonas. – Ji nori būti su manimi.

– Tik su tavimi?

Berniukas atsisuko ir pažvelgė į Harį. Jono akys buvo rudos, kaip ir Olego. Ir rudose akyse Haris išvydo baimę, kurios tikėjosi, ir pyktį, kuris nustebino.

– Kodėl jie pradingsta? – paklausė berniukas. – Tie, kurie vėl atsiranda.

Tokios pačios akys, pagalvojo Haris. Tokie patys klausimai. Svarbūs.

– Dėl įvairiausių priežasčių, – atsakė Haris. – Kai kurie pasiklysta. Tai padaryti galima įvairiausiais būdais. O kai kuriems

paprasciausiai reikia pertraukėlės, ir jie pasislepia, ieškodami šiek tiek ramybės.

Atsidarė lauko durys, ir Haris pastebėjo, kaip berniukas krūptelėjo.

Tą pačią akimirką, kai vilko letenoje sprogo dinamitas, už jų nugarų prasivėrė svetainės durys.

– Laba diena, – pasigirdo balsas už jų. Veriantis ir griežtas kartu. – Kokia padėtis?

Haris atsisuko pačiu laiku ir spėjo pamatyti, kaip kostiumu pasipuošęs maždaug penkiasdešimties metų vyras persisveria per kavos staliuką, paima nuotolinio valdymo pultelį, o kitą akimirką ekrane blykstelė baltas taškas ir televizorius priešta-
raudamas sušnypščia.

– Žinai, ką sakiau apie televizoriaus žiūrėjimą vidury die-
nos, Jonai, – tarė jis graudžiai, tarsi norėdamas parodyti ki-
tiems kambaryje, koks beviltiškas darbas šiais laikais yra auk-
lėti vaikus.

Haris atsistojo ir prisistatė, taip pat pristatė Magnusą Skarę ir Katriną Brat, kurie dabar tiesiog stovėjo prie durų ir stebėjo.

– Filipas Bekeris, – tarė vyras ir pasitaisė akinius, nors šie ir taip buvo ant pačios viršunosės.

Haris bandė sugauti vyro žvilgsnį ir susidaryti svarbų pir-
majį įspūdį apie galimą įtariamąjį, jei būtų iki to prieita. Bet
akis slėpė blyksintys akinių stiklai.

– Visą laiką skambinu visiems, su kuriais ji būtų galėjusi
susisiekti, bet niekas nieko nežino, – prašneko Filipas Beke-
ris. – Ką išsiaiškinote jūs?

– Nieko, – tarė Haris. – Bet visų pirma galite padėti mums,
patikrindamas, ar vietoje visi lagaminai, kuprinės ir drabužiai,
kad galėtume susikurti teoriją, – Haris nužvelgė Bekerį, tada
kalbėjo toliau: – Ar šis dingimas yra spontaniškas, ar supla-
nuotas.

Bekeris atlaikė tyrinėjantį Hario žvilgsnį, tada linktelėjo ir
pakilo laiptais į antrą aukštą.

Haris pritūpė prie Jono, vis dar spoksančio į juodą ekraną.
– Tai ar tau patinka didžiosios Kalifornijos gegutės? – paklausė Haris.

Berniukas nebyliai papurtė galvą.

– Kodėl ne?

Jonas šnabždėjo vos girdimai:

– Man gaila prerijų vilko.

Po penkių minučių Bekeris nusileido žemyn ir pranešė, kad viskas savo vietose, tiek kelioniniai krepšiai, tiek drabužiai, išskyrus tuos, kuriuos buvo apsivilkusi jam išvažiuojant, taip pat nėra palto, batų ir šaliko.

– Mhm, – Haris pasikrapštė neskustą smakrą ir pažvelgė į Ebą Bendiksen.

– Ar galime paėjėti iki virtuvės, Bekeri?

Bekeris parodė kelią, o Haris davė ženklą Katrinai eiti kartu. Virtuvėje profesorius iškart pradėjo berti kavą į popierinį filtrą, o į aparatą pripylė vandens. Katrina liko stovėti prie durų, o Haris nužingsniavo prie lango ir pažvelgė laukan. Sniego senio galva buvo įsmukusi jam tarp pečių.

– Kada vakar vakare išėjote iš namų ir kurį skrydį į Bergėną pasirinkote? – paklausė Haris.

– Iš čia išvažiavau maždaug pusę dešimtos, – iškart atsakė Bekeris. – Lėktuvas išskrido penkios po vienuolikos.

– Ar po to, kai išvykote iš namų, buvote susisiekęs su Birte?

– Ne.

– Kaip manote, kas nutiko?

– Nenučiuokiu, inspektoriau. Tikrai nė nenumanau.

– Mhm, – Haris žvelgė pro langą. Nuo to laiko, kai atvyko, jis negirdėjo pravažiuojant nė vieno automobilio. Tikrai ramus rajonas. Šitoje miesto dalyje turbūt vien tylą kainuoja apie porą milijonų. – Kokia yra jūsų santuoka?

Haris išgirdo, kaip Filipas Bekeris sustingsta, tada pridūrė:

– Privalau šito pasiteirauti, nes nutinka, kad sutuoktiniai tiesiog pabėga.

Filipas Bekeris kostelėjo:

- Galiu patikinti, kad mūsų santuoka yra tiesiog puiki.
- Ar kartais pagalvojate, kad ji galėtų būti užmezgusi santykius, apie kuriuos jūs nenutuokiate?
- Apie tai negali būti nė kalbos.
- „Negali būti nė kalbos“ labai jau stiprus pareiškimas. O nesantuokiniai ryšiai – kasdienė patirtis.

Filipas Bekeris šyptelėjo.

- Nesu naivus, inspektoriau. Birtė – patraukli moteris, gerokai jaunesnė už mane. Ir, reikia paminėti, kilusi iš gana liberalios šeimos. Bet pati nėra tokio sukirpimo žmogus. Be to, galiu pasakyti, kad neblogai įsivaizduoju, ką ji veikia.

Hariui pravėrus burną užduoti klausimą, aparatas perspėjimai sugurgėjo. Jis apsigalvojo.

- Ar pastebėjote žmonos nuotaikos svyravimų?
- Birtė nėra prislėgta, inspektoriau. Ji nenuėjo į mišką ir nepasikorė, ir neįšoko į jūrą. Ji kažkur yra, ir ji gyva. Skaičiau, kad žmonės nuolat pradingsta, o paskui atsiranda ir pateikia natūralius ir visai banalius paaiškinimus. Argi ne taip?

Haris lėtai linktelėjo.

- Ar neprieštarausite, jei kiek pasižvalgysiu name?
- Kam jums to reikia?

Bekeris uždavė klausimą įsakmiu tonu, ir Haris pagalvojo, kad šis vyras įpratęs valdyti padėtį. Būti informuotas. Ir kad faktas, jog žmona prašapo netarusi nė žodžio, su tuo nesiderina. Tą Haris jau išbraukė iš galimų variantų sąrašo. Neturinčios bendravimo sunkumų ir sveikos mamos nepabėga nuo dešimtmečio sūnaus vidury nakties. Čia buvo dar kažkas. Vos pradėję tirti dingusio asmens bylą jie paprastai apsiriboja minimaliais ištekliais, nebent kas nors verstų pagalvoti apie nusikaltimą ar kažką labai dramatiško. Bet būtent tas „kažkas“ ir paskatino Harį atvažiuoti iki Hofo.

- Kartais tol nežinai, ko ieškai, kol surandi, – atsakė Haris. – Toks darbo metodas.